

Aan
De minister van Financiën, Economische Zaken en Cultuur

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Datum
31 augustus 2021
Ons kenmerk
Cft 202100093
Pagina
1/7

Uw kenmerk

Bijlage

-

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Reactie op de tweede uitvoeringsrapportage 2021

Geachte mevrouw Ruiz-Maduro,

Op 16 augustus jl. heeft het College Aruba financieel toezicht (CAft) de uitvoeringsrapportage (UR) tot en met het tweede kwartaal van 2021 ontvangen. Conform artikel 17 lid 1 van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft) ontvangt het CAft de UR uiterlijk zes weken na afloop van elk kwartaal. De UR had uiterlijk 11 augustus jl. ingediend moeten worden. Met dit schrijven ontvangt u de reactie van het CAft op deze UR. Een afschrift wordt aan de Staten en aan de minister-president van Aruba verstuurd.

Toetsingskader

Het toetsingskader voor de beoordeling van de UR wordt gevormd door de LAft en het protocol Aruba-Nederland van 22 november 2018 (het protocol).¹ Vanwege de coronacrisis heeft de Rijksoverheid (RMR), op verzoek van Aruba,² toestemming verleend om, op basis van artikel 23 lid 1 van de LAft, voor 2021 af te wijken van de centrale begrotingsnorm.³ Nu is het uitgangspunt dat het financieringstekort van het land over het jaar 2021 zo groot mag zijn als de in 2021 toe te kennen liquiditeitssteun en eventuele binnenlands of buitenlands (in overeenstemming met de RMR) aan te trekken liquiditeiten die ingezet worden ter dekking van het financieringstekort. De verschillen tussen de kas-benadering en de baten-lasten-benadering, dienen hierbij nog wel te worden betrokken en zullen nog nader moeten worden toegelicht bij de vastgestelde jaarrekening 2021.

¹ BZK, protocol Aruba Nederland 2019-2021, d.d. 22 november 2018.

² Aruba, Verzoek instemming Rijksoverheid afwijken begrotingsnormen 2021 op grond van artikel 23 Landsverordening Aruba financieel toezicht van 9 november 2020.

³ BZK, kenmerk 2020-0000736486, Besluitvorming Rijksoverheid 18 december 2020, d.d. 18 december 2020.

Oordeel

De UR toont over het eerste halfjaar van 2021 een gerealiseerd financieringstekort van het land van AWG 363 miljoen. Het financieringstekort van de collectieve sector in zijn geheel is AWG 50 miljoen lager en bedraagt AWG 313 miljoen vanwege positieve resultaten van de overige entiteiten. Het verwachte financieringstekort van de collectieve sector voor het gehele jaar volgens de UR is AWG 862 miljoen, gelijk aan 17 procent van het bruto binnenlands product⁴ (bbp).

Het CAft merkt op hogere baten en lagere lasten te verwachten in de laatste twee kwartalen. Dit vanwege een sneller herstel van de economie dan verwacht. Uit de begroting die op 30 juli jl. is vastgesteld blijkt dat de groeiraming is geactualiseerd en is verhoogd van 5,6 procent naar 10,9 procent.⁵ De lasten voor de steunmaatregelen zijn in de vastgestelde begroting neerwaarts bijgesteld. Het gaat hier om de FASE-regeling, MKB-regeling, loonsubsidieregeling en het SVb-tekort. Een verdere neerwaartse bijstelling ligt in de rede.

Ten aanzien van de lasten, verwacht het CAft geen uitgaven meer voor de regeling Tijdelijke Inkomensondersteuning (TIO). Het nut en de noodzaak van de regeling is komen te vervallen vanwege het economisch herstel. De lasten voor goederen en diensten blijven achter op de begroting. Het CAft adviseert u daarom in een begrotingswijziging deze posten naar beneden bij te stellen.

Het CAft vroeg in zijn eerdere adviezen aandacht voor het niet voldoen aan de door de RMR gestelde voorwaarde met betrekking tot de bezuiniging op de Algemene Ziektekostenverzekering (AZV), de geringe informatiewaarde van de uitvoering van de maatregelen van het Beleidsplan Verlaging Personeelslasten (BVP) en de beperkte voortgang en opvolging van de 'nulmeting financieel beheer'. Uit de tweede UR blijkt nog altijd onvoldoende voortgang op deze punten. Het CAft vraagt u de benodigde maatregelen te treffen en adviseert u:

1. de maatregelen uit het BVP in de derde UR op jaarbasis te kwantificeren en te relateren aan de (meerjaren)begroting;
2. de informatievoorziening in de derde UR over de voortgang van de nulmeting en de verbetering van het financieel beheer te verbeteren, waarbij onder meer een planning wordt gegeven van de resterende deelonderzoeken van de nulmeting en de opvolging van de bevindingen uit de reeds afgeronde deelonderzoeken;
3. te komen tot de besparing van AWG 60 miljoen op het AZV-budget voor het jaar 2021 en verder, zoals door de RMR besloten op 15 mei 2020; en
4. op basis van de realisatie in deze UR, de post goederen en diensten naar beneden bij te stellen.

⁴ De Centrale Bank van Aruba, Economic Snapshot July 2021, baseline scenario (bbp 4.952) <https://www.cbaruba.org/cba/readBlob.do?id=7717>

⁵ Aruba, kenmerk IS/858/20-21, ontwerp-Landsverordening tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar, d.d. 23 juli 2021.

Het is van belang dat Aruba de uitgaven beheerst en dat de (nieuwe) regering de voorgestelde correcties doorvoert in een begrotingswijziging, zodat een lager tekort voor 2021 wordt gerealiseerd en de schuld van het land niet onnodig verder oploopt. Met het doorvoeren van deze correcties kan een aanzienlijk lager tekort gerealiseerd worden dan het gerealiseerde tekort van de collectieve sector in 2020 dat AWG 758 miljoen bedroeg.

Toelichting

In tabel 1 zijn de realisaties van het eerste halfjaar van 2020 en 2021 weergegeven en afgezet tegen de begroting 2021.

	Realisatie 2e UR 2020	Realisatie 2e UR 2021	Begroting 2021	Percentage t.o.v de begroting 2021
Baten	518	492	1.062	46%
Directe belastingen	233	195	411	48%
Indirecte belastingen	215	224	465	48%
Overige baten	70	73	186	39%
Lasten	799	864	1.825	47%
Personeelslasten	226	215	430	50%
Goederen en diensten	82	84	212	40%
Rente	119	121	258	47%
Subsidie	96	101	211	48%
Overdrachten	183	219	450	49%
Bijdragen en afschrijvingen	93	124	264	47%
Exploitatieresultaat	-281	-373	-763	49%
Kapitaaldienst				
Kapitaalontvangsten	18	18	40	45%
Kapitaalluitgaven	7	8	52	16%
Resultaat kapitaaldienst	12	10	-12	-80%
Resultaat land	-269	-363	-775	47%
Resultaat collectieve sector	-1.057	-862	-789	-
Resultaat collectieve sector in bbp	-26%⁶	-17%⁷	-16%	-
bbp ⁸	3.992	4.952	5.077	-

Tabel 1: Overzicht realisatie tweede kwartaal (miljoenen AWG)

⁶ In de tweede UR 2020 is het te verwachte tekort van de AZV AWG 116 miljoen en van de SVb AWG 64 miljoen. In deze UR had het land nog geen correctie doorgevoerd voor de begrote dekking van deze tekorten (consolidatieverschillen). In deze tabel is dit gecorrigeerd met AWG 429 miljoen conform de vastgestelde begroting 2020.

⁷ In de tweede UR 2021 is het verwachte tekort van de AZV volgens de vastgestelde begroting 2021 geconsolideerd in het resultaat van het land. De SVb gaat uit van een tekort van AWG 90 miljoen. In de vastgestelde begroting 2021 is een bijdrage aan de SVb begroot van AWG 12 miljoen. De SVb heeft aangegeven dat het volledig tekort kan worden ondervangen door de eigen reserves. Derhalve heeft het CAft in zijn advies bij de vastgestelde begroting geadviseerd om de bijdrage naar nihil te brengen.

⁸ Centrale Bank Aruba, CBA Economic Snapshot July 2021, <https://www.cbaruba.org/cba/readBlob.do?id=7717>

Bron: Uitvoeringsrapportage tweede kwartaal 2020 en 2021 en vastgestelde begroting 2021

Baten

De gerealiseerde baten komen in het eerste halfjaar uit op AWG 492 miljoen, gelijk aan 46 procent van de begroting voor heel 2021. Dit is AWG 26 miljoen lager dan de realisatie in het eerste halfjaar van 2020. Dit wordt mede verklaard door de tariefsverlaging bij de loonbelasting in de eerste twee belastingschijven met 2 procent die begin dit jaar is ingevoerd. De baten uit de dividendbelasting en de inkomstenbelasting zijn ook lager ten opzichte van vorig jaar. De dividendbelasting kent geen seizoenspatroon. Aruba verwacht de ontvangsten uit de dividendbelasting in het tweede halfjaar te ontvangen. De lagere realisatie van de inkomstenbelasting wordt veroorzaakt door vertraging in de verwerking van aanslagen. Ten aanzien van de grondbelasting is de realisatie hoger dan vorig jaar vanwege het eerder versturen van de aanslagen.

In de vastgestelde begroting is een raming opgenomen voor opbrengsten uit de 12,6 procent korting op de arbeidsvoorwaarden van gelieerde overheidsentiteiten van AWG 12 miljoen. Uit de UR blijkt dat in het eerste halfjaar slechts AWG 3,6 miljoen is gerealiseerd, omdat de afdrachten van de entiteiten achterblijven. Aruba gaat nu uit van een realisatie van AWG 11 miljoen. Indien geen maatregelen worden getroffen voorziet het CAft een tegenvaller in de realisatie van de begroting. Het CAft vraagt Aruba erop toe te zien dat de entiteiten volledig en tijdig afdragen.

Bij de eerste UR merkte het CAft reeds op dat de baten uit de directe en indirecte belastingen per saldo een meevaller zullen opleveren vanwege het aantrekkende toerisme. Op basis van de tweede UR blijft het CAft bij deze verwachting.

Lasten

De realisatie van de lasten over het eerste halfjaar bedraagt AWG 864 miljoen, gelijk aan 47 procent van de begroting voor heel 2021. Dit is AWG 65 miljoen hoger ten opzichte van vorige jaar en wordt met name verklaard door steunmaatregelen in verband met de coronacrisis. Het CAft voorziet een meevaller bij de goederen en diensten vanwege de achterblijvende realisatie en een meevaller bij de TIO-regeling als gevolg van het uitblijven van de invoering daarvan. Bij de ontwerpbegroting en de vastgestelde begroting adviseerde het CAft om deze uitgaven naar beneden bij te stellen.⁹ De FASE-regeling, de MKB-regeling en de loonsubsidieregeling zijn bij de vastgestelde begroting reeds naar beneden bijgesteld en dienen verder te worden afgebouwd. Het tekort van de AZV is niet gewijzigd.

⁹ Cft, kenmerk Cft 202100004, Advies bij de ontwerpbegroting 2021 van Aruba, d.d. 18 januari 2021, kenmerk Cft 202100091, Advies bij de vastgestelde begroting 2021, d.d. 25 augustus 2021.

Het is echter aannemelijk dat de premiederving en derving van de bestemmingsheffing AZV (BAZV) lager zullen uitvallen dan begroot vanwege het economisch herstel. Daardoor mag een lager tekort bij de AZV worden verondersteld. Het CAft gaat er hierbij vanuit dat de bezuinigingsopdracht van AWG 60 miljoen op het AZV-budget volledig wordt gerealiseerd dit jaar. Bij de SVb wordt conform het advies bij de vastgestelde begroting de bijdrage van het land aan de SVb dit jaar op nihil gezet. Het is van belang dat eigen reserves van SVb zo min mogelijk worden aangesproken doordat de premie-inkomsten ook door een betere compliance omhoog gaan en dat de uitgaven ook in het licht van de vergrijzing beheerst worden.

Personeelslasten

In zijn advies bij de eerste UR merkte het CAft op dat het daarin opgenomen overzicht met betrekking tot het BVP onvoldoende inzichtelijk is. Het overzicht bevat de realisatiecijfers op kwartaalbasis en deze cijfers worden niet afgezet tegen de beoogde besparing. Het CAft kan hierdoor niet beoordelen of de doelstellingen van het BVP worden gehaald en wat deze zouden moeten opleveren aan (jaarlijkse) besparing op de personeelslasten. Bovendien is het niet duidelijk hoe wordt gestuurd op de maatregelen. Het CAft heeft de nodige bedenkingen bij de effectiviteit van de uitvoering van het BVP en adviseert u opnieuw in de volgende UR de maatregelen uit het BVP op jaarbasis te kwantificeren en te relateren aan de (meerjaren)begroting.

Kapitaaldienst

De kapitaaldienst toont over het eerste halfjaar een positief resultaat van AWG 10 miljoen. De ontvangsten bedragen AWG 18 miljoen en betreffen grotendeels vrijgekomen afschrijvingen. De uitgaven van AWG 8 miljoen bestaan voornamelijk uit verstrekte studieleningen. Er is AWG 21 miljoen begroot voor investeringen in 2021, waarvan de realisatie in het eerste halfjaar slechts AWG 0,5 miljoen is. Het CAft voorziet dat er onvoldoende tijd resteert om het begrote bedrag voor investeringen dit jaar volledig te realiseren.

Financieel beheer

De RMR besloot op 26 februari jl. dat Aruba de jaarrekening 2019 uiterlijk 1 augustus 2021 vast moest stellen en de jaarrekening 2020 op 31 augustus 2021.¹⁰ Aruba gaf per brief van 1 juli jl. aan dat deze deadlines niet gehaald zullen worden vanwege administratieve correcties die volgen uit de nulmeting om te komen tot een controleerbare jaarrekening.¹¹ De jaarrekening 2019 wordt naar verwachting in oktober 2021 afgerond en de jaarrekening 2020 in december 2021.

¹⁰ BZK, Kenmerk 2021-0000111550, Besluitvorming Rijksministerraad 26 februari 2021, d.d. 26 februari 2021.

¹¹ Aruba, kenmerk MinFEC/21/8785, achterstand oplevering jaarrekening 2019, d.d. 1 juli 2021.

Vervolgens dienen de jaarrekeningen nog vastgesteld te worden. Het CAft is van oordeel dat deze vertragingen het gevolg zijn van ernstige tekortkomingen in het financieel beheer en dat de verbetering van het financieel beheer de afgelopen jaren te weinig aandacht heeft gekregen. Het CAft verzoekt u nadrukkelijk prioriteit te geven aan de verbetering van het financieel beheer in samenhang met de uitvoeringsagenda van het Landspakket.

Zorg

Ten aanzien van de besparing van AWG 60 miljoen op het AZV-budget, heeft het CAft op 3 augustus jl. een brief ontvangen van de minister van Toerisme, Volksgezondheid en Sport waaruit blijkt dat een besparing van AWG 40 miljoen verwacht wordt in 2021.¹² Een cijfermatige toelichting ontbreekt in de brief en evenmin wordt aangegeven hoe Aruba alsnog zal voldoen aan de besparingsopdracht. Uit de UR en de voorgangsrapportage van het Uitvoeringsorgaan AZV (UOAZV)¹³ blijkt inmiddels dat voor 2021 wordt uitgegaan van een besparing van slechts AWG 36 miljoen. Het CAft benadrukt nogmaals dat de afgesproken korting van AWG 60 miljoen in 2021 en verder geheel moet worden gerealiseerd en dat verdere stappen noodzakelijk zijn. Het CAft vraagt uw aandacht voor het voortvarend doorvoeren van de noodzakelijke hervormingen die ervoor moeten zorgen dat goede en toegankelijke zorg en sociale zekerheid op Aruba ook voor latere generaties gegarandeerd kan worden.

Schuldpositie en rentelastnorm

In de vastgestelde begroting 2021 is een financieringsbehoefte opgenomen van AWG 1.036 miljoen. Dit bedrag bestaat uit het begrote exploitatietekort en het resultaat van de kapitaaldienst van het land van AWG 775 miljoen en herfinanciering van aflopende leningen van AWG 261 miljoen. De tweede UR laat zien dat AWG 8 miljoen aan langlopende leningen is afgelost en AWG 121 miljoen aan rentebetalingen is verricht. Vanwege de meevallende rente vallen de rentelasten tot en met het tweede kwartaal AWG 6 miljoen lager uit. Een corresponderende meevaller voor het hele jaar ligt in de lijn der verwachting.

In het tweede kwartaal is de schuld van Aruba toegenomen met AWG 225 miljoen. De aangegane leningen betreffen liquiditeitssteun van AWG 237 miljoen, AWG 73 miljoen lening in staatsobligaties en kortlopende schulden van AWG 13 miljoen. Er is AWG 98 miljoen aan schuld afgelost.

¹² Aruba, kenmerk MinFEC/21/8922, Brief MinTVS inzake bezuinigingsopdracht in de zorgsector, d.d. 3 augustus 2021, kenmerk, MTVS-1166/21, informatie status bezuinigingsopdracht, d.d. 3 augustus 2021.

¹³ UOAZV, kenmerk 21-0180-JvM/rw, 5-wave voortgangsrapportage per juni 2021, d.d. 12 juli 2021.

Kenmerk
Cft 202100093
Blad
7/7

De totale schuldstand aan het einde van het tweede kwartaal bedraagt AWG 5.454 miljoen (inclusief de eerste tot en met de vijfde tranche liquiditeitssteun). De schuldquote komt uit op 110 procent van het bbp, waarbij is uitgegaan van de door de Centrale Bank van Aruba geraamde ontwikkeling van het nominale bbp.¹⁴

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De voorzitter van de Staten van Aruba
De minister-president van Aruba
De directeur van de Directie Financiën

¹⁴ De Centrale Bank van Aruba, Economic Snapshot July 2021, baseline scenario.
<https://www.cbaruba.org/cba/readBlob.do?id=7717>